

**Fagplan
for
Sosionomutdanning
Bachelor**

Fordypning i interkulturelt/internasjonalt sosialt arbeid

Program for sosionomutdanning
Avdeling helse- og sosialfag
Høgskolen i Sør-Trøndelag
2004

(Innholdet i fordypning i interkulturelt og internasjonalt er fremhevet med kursiv i fagplanen.)

Innholdsfortegnelse

FORORD.....	s. 3
1. FORMÅL MED SOSIONOMUTDANNINGEN	s. 4
1.2 FELLES STUDIEPOENG.....	s. 4
1.3 INTERNASJONALISERING	s. 4
1.4 FORSKNING OG FAGUTVIKLING	s. 5
2. SOSIALT ARBEID – FAG OG YRKE	s. 5
2.1 FAGET SOSIALT ARBEID	s. 5
2.2 GRUNNSYN OG FAGFILOSOFI	s. 6
2.3 SOSIALT ARBEID SOM YRKESUTØVELSE	s. 6
3. ORGANISERING AV STUDIET	s. 7
3.1 KVALIFISERINGSMÅL	s. 8
3.2 EMNER OG STUDIEPOENG	s. 9
4. ARBEIDS- OG STUDIEFORMER	s. 11
4.1 FORELESNING	s. 11
4.2 ARBEID I GRUPPE	s. 11
4.3 VEILEDNING	s. 11
4.4 PRAKSISSTUDIER	s. 12
4.5 FERDIGHETSTRENING	s. 12
4.6 PROSJEKTARBEID	s. 13
4.7 SEMINAR	s. 13
4.8 SEMESTEROPPGAVE/FORPRØVE	s. 13
4.9 FORDYPNINGSOPPGAVE/HJEMMEEKSAMEN.....	s. 14
5. VURDERINGSORDNINGER	s. 14
5.1 IKKEFORMALISERT VURDERING	s. 14
5.2 FORMELL VURDERINGSORDNINGER	s. 15
5.2.1 SEMESTEROPPGAVE/FORPRØVE	s. 15
5.2.2 OBLIGATORISK DELTAGELSE	s. 15
5.2.3 PRAKSISVURDERING	s. 15
5.3 EKSAMEN	s. 16
5.4 VURDERING AV STUDIET-KVALITETSSIKRING	s. 16
6. 1. STUDIEÅR	s. 18
7. 2. STUDIEÅR	s. 24
8. 3. STUDIEÅR	s. 32
9. Vedlegg Fagplan for helse- og sosialfagutdanningene Felles studiepoeng	

FORORD

I 1920 startet Norske Kvinners Nasjonalråd (NKN) ettårige «sociale kurser» for kvinner. Formålet var å utdanne kvinner til lønnede stillinger i sosialt arbeid, både i privat og offentlig virksomhet. Dette var den første utdanningen av sosialarbeidere i Norge. Undervisningen omfattet allmenndannende fag, samfunnsfag, spesifikt yrkesrettede fag og praksis. Utdanningen ble lagt opp etter mønster av sosialarbeiderutdanninger i andre europeiske land, og fra 1935 ble skolen tatt opp som fullverdig medlem av «International Association of Schools of Social Work» (IASSW).

I 1950 ble Norges kommunal- og sosialhøgskole (NKSH) opprettet. Dette var den første statlige skolen som ble opprettet for å utdanne sosialarbeidere, og utdanningen ble 2 1/2-årig. Utbyggingen av de offentlige velferdstjenestene, som skjød fart etter krigen 40-45, førte til at kommunene fikk behov for utdannet personell. Dette var grunnlaget for at den statlige skolen ble opprettet. Men i de første årene gikk likevel de fleste av de utdannede kandidatene til helsevesenet. Utover på 50 og 60-tallet gjorde et økende behov for sosialarbeidere det nødvendig å øke utdanningskapasiteten. Nå var det også et ønske om å øke rekrutteringen av studenter fra de nordligste fylkene og Vestlandet. I denne sammenheng var Trondheim et naturlig valg og i 1962 ble Sosialhøgskolen i Trondheim opprettet. Dette ble den første sosialskolen i Norden med en sosialarbeider som rektor; Lillian Bye som hadde embetseksamen i sosialt arbeid fra USA og lang praktisk erfaring så vel som sosialarbeider som fra undervisning og administrasjon.

I 1975 ble det etablert sosionomutdanning ved Høgskolesenteret i Nordland. Dette var den første sosionomutdanningen som ble lagt til en distriktshøgskole og integrert i distriktshøgskolesystemet. I 1998 var det, fra den beskjedne starten med NKNs «sociale kurser», blitt 11 høgskoler som tilbød sosionomutdanning.

Høsten 1994 ble Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) etablert. I og med dette ble sosionomutdanningen organisert som institutt for sosionomutdanning (ISU) i Avdeling for helse- og sosialfag ved HiST, sammen med instituttene for audiografutdanning, barnevernpedagogutdanning, ergoterapiutdanning, fysioterapiutdanning, sykepleierutdanning og vernepleierutdanning.

I 1967 ble Rådet for sosialarbeiderutdanning (RSU) opprettet som et sakkyndig organ for departementet, og som bindeledd mellom høgskolene og sentrale myndigheter. Rådet har hatt viktige oppgaver for å sikre studiekvalitet ved å utarbeide rammer og retningslinjer for utdanningen. Etterhvert rettet RSU sin virksomhet mot fagutvikling og reformarbeid og som et ledd i dette fremmet Rådet i 1989 forslag om nærmere samarbeid mellom de ulike utdanningene i helse- og sosialsektoren. En sentral side ved Rådets ansvar har vært rammeplan for sosionomutdanningen. Den første rammeplanen ble laget i 1974, og i 1983 kom den neste rammeplanen. I 1999 kom ny nasjonal rammeplan for sosionomutdanningen. Denne rammeplanen omfatter både en spesiell del beregnet på sosionomstudiet og en generell del med felles studiepoeng for alle helse- og sosialfagutdanningene.

Denne fagplanen bygger på «Rammeplan og forskrift for 3-årig sosionomutdanning», fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 28. januar 1999 i h.t. §46, nr 2 i lov av 12. mai 1995 nr. 22 «Om universiteter og høgskoler», og på generell del til rammeplanene for barnevernspedagog-, bioingeniør-, ergoterapeut-, fysioterapeut-, radiograf-, sosionom-, sykepleier- og vernepleierutdanning, 15 og 30 studiepoeng godkjent 08.12.1994. Fagplanen erstatter den tidligere «Studieplan for sosionomutdanningen» ved Høgskolen i Sør-Trøndelag Avd. for helse- og sosialfag.

Fra høsten 2002 er alle grunnutdanningene ved AHS tre-årige, og kvalifiserer til bachelorgrad. Fra våren 2003 uteksamineres det første kullet som tildeles graden bachelor ved avdelingen.

1. FORMÅL MED SOSIONOMUTDANNINGEN

Helse- og sosialfagutdanningene har som sitt overordnede mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere som setter mennesket i sentrum og som utøver sine yrkesfunksjoner i samarbeid med brukere og andre tjenesteytere. Formålet for sosionomutdanningen er å utdanne reflekterte og brukerorienterte sosionomer som er kvalifiserte til å arbeide med å forebygge, løse eller redusere sosiale problem. Fagplanen beskriver hvordan Program for sosionomutdanning vil legge til rette for å utdanne sosionomer med kvalifikasjoner som er i tråd med rammeplanens formål og krav som yrkesutøvelsen stiller. Utdanningen legges til rette slik at studentene ved sin aktive innsats skal kunne nå de kvalifiseringsmål med hensyn til kunnskaper, ferdigheter og holdninger som rammeplanen setter.

1.2 FELLES STUDIEPOENG

Sosionomutdanningen har til sammen 60 felles studiepoeng med de øvrige helse- og sosialfagutdanningene. Høgskolen i Sør-Trøndelag har utarbeidet en fagplan for »felles 15 og 30 studiepoeng» som beskriver felles innhold og legger til rette for tverrfaglig samarbeid på studentnivå. Fagplan for »felles 15 og 30 studiepoeng» er vedlagt. I den nye rammeplanen, spesiell del, har barnevernspedagog-, sosionom- og vernepleierutdanningen 30 felles studiepoeng i tillegg. Dette kommer av at de tre profesjonene har mange likhetstrekk i sin yrkesutøvelse og i en del sammenhenger har samme målgruppe og arbeidsplass. For å ivareta brukernes interesser og rettigheter, samt fremme samarbeidet mellom yrkesgruppene er det viktig at de tre profesjonene kjenner til hverandres utdanninger og yrkesfaglige kompetanse. Derfor har de tre utdanningene som siktemål å utarbeide felles undervisningsopplegg og møtesteder for studentene ut over det fagplan for »felles 15 og 30 studiepoeng» legger opp til. Utover dette er 60 felles studiepoeng lagt inn i de ulike temaene som studiet er bygget opp av, noe som vil fremgå av den samlede oversikten over studiet under pkt 4 »Organisering av studiet».

Det kreves 80% obligatorisk nærvær for fellesoppleggene når det gjelder felles AHSvektall. **Nærværspålikt regnes ut for hvert opplegg og beregnes ikke inn i den øvrige obligatoriske undervisningen ved utdanningene.**

1.3 INTERNASJONALISERING

Program for sosionomutdanning har pr. i dag samarbeid og samarbeidsavtaler med flere studiesteder i utlandet. Programmet vil utvide og videreutvikle dette samarbeidet. I dag kan studenter ta 5. semester (praksisstudium) eller 2. studieår i tilknytning til læresteder i utlandet. Dette er under forutsetning av at studiet ved angjeldende lærested er godkjent som tilsvarende studiet ved høgskolen.

I tillegg har programmet et tilbud med fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid¹. Dette er en integrert del av ordinær sosionomutdanning. Studentene som velger slik fordypning skal dels følge ordinær undervisning og dels fordype seg i kunnskap og problemstillinger knyttet til mennesker som befinner seg i en minoritetssituasjon.

¹ Med interkulturelt sosialt arbeid mener vi sosialt arbeid relatert til problemer blant mennesker som er i en minoritetssituasjon i Norge. Med internasjonalt sosialt arbeid mener vi i første rekke humanitært sosialt arbeid i en utenlandsk kontekst.

Som student ved Program for sosionomutdanning vil en også møte gjestestudenter og gjesteforelesere fra utenlandske studiesteder, og organisasjoner som programmet samarbeider med. Det internasjonale samarbeidet er også en faktor i den faglige utviklingen for fagpersonalet ved programmet.

Studenter som søker utveksling skal ha bestått alle eksamener før utvekslingsperioden. Studentene er å betrakte som utdanningens representanter og må være forberedt på å påta seg oppgaver i tråd med dette.

1.4 FORSKNING OG FAGUTVIKLING

Som et viktig bidrag til utdanningens kvalitet deltar programmet i og driver faglig utviklingsarbeid og forskning.

2. SOSIALT ARBEID - FAG OG YRKE

Sosialt arbeid er betegnelsen både på det yrkesspesifikke faget og på den brede sosiale virksomheten som humanitære organisasjoner, frivillige og andre utøver.

2.1 FAGET SOSIALT ARBEID

Som fag er sosialt arbeid blitt utviklet i krysningspunktet mellom samfunnsmessige prosesser og menneskers behov, ulike teoretiske tradisjoner og det som kalles praksiskunnskap. Praksiskunnskap er den kunnskapen som yrkesutøverne har skapt og skaper gjennom sitt eget arbeid. Delvis finnes denne kunnskapen nedfelt i lærebøker og artikler, men den er også å finne som en nødvendig del av den enkelte sosialarbeiders »hverdagskunnskap». At faget er blitt utviklet på denne måten, avspeiles i fagkunnskapen. Sosialt arbeid er et anvendt fag og dette vil si at kunnskap omsettes i handling. Faglig handling foregår i forhold til og retter seg mot andre mennesker. Derfor er kunnskap om relasjoner og samhandling grunnlag for arbeidsmåter og faglige ferdigheter.

Slik faget ser ut i dag, omfatter det en rekke metoder for å arbeide i forhold til mennesker i ulike situasjoner, som ulike modeller for å arbeide med enkeltklienter, med grupper og i forhold til menneskers nettverk eller sosiale miljø. Uansett hvilken metode eller modell som brukes i arbeidet, så er kompetanse i å »handle i en relasjon» grunnleggende. Faget er utviklet i arbeid med det som kalles »sosiale problemer». Sosiale problemer har vært og er knyttet til materielle og konkrete forhold i større eller mindre grad. Dette har medført at fagkunnskapen også er basert på viten om hva materielle og konkrete forhold betyr for menneskers fungering, relasjoner og selvoppfatning. Kunnskap om hvordan løse konkrete problemer og hvor og hvordan materiell og/eller konkret hjelp kan fremskaffes er en grunnleggende komponent i arbeidsmåter og fagferdigheter. Historisk sett har faget mange og ulike røtter. Filantropien, eller veldedighet, hadde på 1800-tallet en sterk vekst i England, og i videreføringen av denne i USA skjedde en profesjonalisering av arbeidet. Dette tok til dels sikte på samfunnsmessige endringer i lokalmiljøet, med vekt på sosiologisk forståelse. Dels rettet det seg mot individuelle forhold, og denne retningen ble etter hvert sterkt inspirert av psykologisk kunnskap, særlig psykodynamisk teori. Påvirkningen fra USA har vært særlig merkbar etter 1945, men England og andre europeiske land har også gitt viktige impulser, sammen med faglig utveksling mellom de nordiske landene. Disse impulser er blitt plantet inn i en norsk ramme, hvor kommunal forvaltning og offentlig helsevesen samt velferdsstaten som det overordnede ideal, har gitt viktige rammevilkår og premisser. Utviklingen av master

og doktorgradsstudier i sosialt arbeid i Norge har medført forskning og teoriutvikling som har styrket faget og i tillegg bidratt til å forankre det i norsk virkelighet.

Den arena som dermed er blitt skapt for faget sosialt arbeid har ved dette blitt meget vid, med vekstmuligheter for ulike utforminger av faget. Vi kan se hvordan både behandlingstradisjoner, forvaltningstradisjoner og samfunnsarbeid i dag kan leve side ved side, av og til motsetningsfylt, med motstridende idealer som kilde til dilemmaer, men også som tradisjoner som kan utfylle og berike hverandre.

2.2 GRUNNSYN OG FAGFILOSOFI

I samtlige av helse- og sosialprofesjonene står man overfor mennesker i mer eller mindre belastende situasjoner. Dette medfører at disse profesjonsfagene har inkludert etisk standard som en viktig del av fagkunnskapen.

I den generelle del av rammeplanen, felles for alle helse- og sosialprofesjonene, er verdigrunnlaget beskrevet med følgende punkter:

- Respekt for livets ukrenkelighet
- Respekt for menneskets egenverd
- *Solidaritet med de svakstilte*

I sosialt arbeid er disse verdiene utviklet videre og konkretisert i Yrkesetiske retningslinjer som er den moralske kodeks for fag- og yrkesutøvelsen. De yrkesetiske prinsippene legger vekt på respekt for klient/bruker og respekt for dennes rett til selvbestemmelse, medvirkning og deltagelse. I sosialt arbeids fagfilosofi kommer dette til uttrykk i prinsipper om å se ethvert menneskes iboende ressurser, se menneskers situasjon helhetlig, være våken for menneskers verdighet, være klar over egen makt og et krav om at disse prinsippene skal komme til syne i all samhandling i yrkessammenheng.

2.3 SOSIALT ARBEID SOM YRKESUTØVELSE

Omtrent halvparten av de utdannede sosionomer arbeider i dag innenfor kommunal sosialforvaltning, med barnevern, rusmisbrukeromsorg og økonomisk bistand som viktige saksområder. Noen arbeider også i fylkeskommunal og statlig sosialforvaltning. En stor gruppe arbeider innenfor helsevesenet, både i somatiske sykehus og i barne- og voksenpsykiatriske institusjoner. Familiekontorene, den pedagogisk/psykologiske tjeneste, kriminalomsorgen, rusmisbrukeromsorgen, flyktningetjenesten og humanitære organisasjoner er også viktige arbeidsplasser. En av morgendagens utfordringer vil være eldreomsorgen, hvor sosionomer hittil har vært lite trukket inn.

Likeledes vil sosionomers fagkompetanse også være relevant i forhold til utfordringer knyttet til Norge som et flerkulturelt samfunn. Dessuten er gapet mellom rike og fattige land kommet i fokus, og det blir drevet utstrakt humanitært arbeid utenlands der sosialt arbeid også har en plass. I tillegg er Høgskolen opptatt av å tilby undervisning for søkere fra land som ikke har tilstrekkelig kapasitet til å utdanne sosionomer.

Felles for de fleste klient- eller brukergrupper *hjemme og ute* er at det er personer som befinner seg i en utsatt og/eller marginal posisjon, økonomisk, sosialt eller mellommenneskelig. Hvem som kommer i slike posisjoner er ikke minst bestemt av samfunnsmessige og sosioøkonomiske vilkår, som for eksempel sosialpolitikken, befolkningssammensetningen, arbeidsmarkedet, helseforhold, krigssituasjoner m.m. Vi ser

eksempel på at noen grupper mer eller mindre forsvinner, mens nye grupper skapes, og at grupper som storsamfunnet ikke har erkjent eksistensen av, kan bli synliggjort.

Dette store spennet i målgrupper og arbeidssteder skaper naturlig et behov for ulike arbeidsmetoder, selv om alle har de grunnleggende prinsipper felles (se pkt 2.2.). En tradisjonell, men ikke tilstrekkelig inndeling av arbeidsmåter er individuelt arbeid, familie- og gruppearbeid, samfunnsarbeid, organisasjon og planlegging. Faget er nå inne i en periode hvor mer spesifikke arbeidsmetoder – dvs. metoder rettet mot nærmere definerte målgrupper eller livssituasjoner – er i ferd med å utvikles. Utviklingen av ulike arbeidsmåter innen barnevernet er et viktig eksempel her.

Den store bredden i yrkes- og fagutøvelsen kan gjøre det vanskelig å se sosialt arbeid som ett fag, klart avgrenset fra andre. Samtidig gir denne bredden en mulighet for vid anvendelse av sosialt arbeid, til nytte for samfunnet, og til berikelse for yrkesutøverne.

3. ORGANISERING AV STUDIET

Rammeplanen fra 1999 er utgangspunktet for å organisere utdanningen i sosialt arbeid. Rammeplanen setter opp kvalifiseringsmål for å utøve sosialt arbeid med hensyn til ferdigheter, holdninger og kunnskaper (se punkt 3.1). I tråd med kvalifiseringsmålene, blir det understreket at sosialt arbeid krever innsikt i ulike kunnskapsområder og vitenskapelige disipliner. At sosialt arbeid bygger på et bredt kunnskapsgrunnlag, medfører at utdanningen omfatter flere ulike hovedemner, men med sosialt arbeid, grunnelementer og arbeidsmåter, som det største. Hovedemnene er igjen delt inn i delemner som er studiepoengfestet. Ved hjelp av delemner og studiepoeng får en et godt bilde av hvor sosialt arbeid henter kunnskapstilfanget sitt fra (se punkt 3.2).

For de som velger fordypning i interkulturelt/ internasjonalt sosialt arbeid, vil de to første årene ha hovedfokus på interkulturelt sosialt arbeid, og det tredje året vil ha hovedfokus på internasjonalt sosialt arbeid.

Sosialt arbeid er imidlertid et anvendt fag. Kunnskapen som erverves i studiet skal omsettes i praktisk handling og utøves i yrkessammenheng. Som forutsetning for å oppnå dette, peker rammeplanen på at samordning og integrering er nødvendig. Kunnskap fra egne og beslektede områder må integreres og teoretisk og praktisk kunnskap må knyttes sammen. Som et ledd i å samordne og integrere kunnskap fra de ulike emnene utdanningen bygger på, er studieårene basert på »temaer». Grovt skissert omfatter temaene kunnskap om problematikk på samfunns- og/eller individnivå, sosial/ helsepolitikk og hjelpeapparat og arbeidsmåter i sosialt arbeid som kan være aktuelle i forhold til problematikken som behandles.

En utdanning som tar sikte på å kvalifisere til fag- og yrkesutøvelse, må nødvendigvis omfatte flere typer kunnskap. Og det å tilegne seg ulike typer kunnskap krever ulike arbeids- og studieformer. I denne sammenhengen understreker rammeplanen at arbeids- og studieformer som brukes i utdanningen skal beskrives og begrunnes. Som et ledd i dette, inneholder fagplanen en oversikt over de arbeids/studieformer som inngår i utdanningen med beskrivelse av hva de går ut på og hva de gir mulighet til å lære (se punkt 4). Arbeids/studieform er også angitt i fagplanen knyttet til semestrene.

Rammeplanen stiller krav til vurderingsordningene som inngår i utdanningen. Disse skal både sikre at studentene tilegner seg de kvalifikasjoner som rammeplanen beskriver som nødvendige for yrkespraksis og stimulere til læring og utvikling. For å imøtekomme disse

behovene omfatter vurderingsordningene som er beskrevet i fagplanen både formell og »ikkeformalisert» vurdering og kvalitetssikring av studiet (se punkt 5).

3.1 KVALIFISERINGSMÅL

Rammeplanen beskriver hvilke kvalifikasjoner studentene skal tilegne seg gjennom utdanningen. Rammeplanenes kvalifiseringsmål er som følger;

Studentene skal etter endt utdanning:

- Ha kunnskap om og forståelse for hvordan samfunnsmessige strukturer og prosesser skaper og vedlikeholder sosiale problemer.
- Ha kunnskap om og forståelse for menneskelige behov og menneskelig adferd.
- Ha kunnskap om generelle forvaltningsmessige prinsipper og aktuelle lover, og kunne utføre saksbehandling som ivaretar brukernes behov og rettigheter.
- Kjenne hovedmål og virkemidler i sosialpolitikken, kunne vurdere disse kritisk og kunne virke som premissleverandør for beslutninger i hjelpeapparatet og overfor politiske myndigheter.
- Ha oversikt over hjelpeapparatet og kunne anvende det i arbeidet med å redusere sosiale problemer i samarbeid med andre yrkesgrupper og brukere/klienter.
- Ha kompetanse i ulike sosialfaglige arbeidsformer, med spesiell vekt på arbeidsformer der brukere er aktive deltagere og mobiliserer egne ressurser, enten disse er enkeltpersoner, familier, grupper eller sosiale nettverk.
- Kunne arbeide i relasjoner preget av krysspress og interessenmotsetninger, og håndtere slike konflikter med fokus på brukernes interesser.
- Kunne møte brukere av hjelpeapparatet med respekt og empati, og se likeverd som en grunnleggende forutsetning for sosialt arbeids yrkespraksis.
- Være solidarisk med mennesker som befinner seg i en utsatt posisjon når det gjelder livsvilkår og livskvalitet, ha kompetanse til å synliggjøre og fremme deres rettigheter og interesser, og evne til å samarbeide med dem.
- Kunne arbeide med mennesker med ulik virkelighetsoppfatning og ha evne til yrkesutøvelse i flerkulturelle kontekster
- Ha kjennskap til andre aktuelle yrkesgrupper, kunne vurdere egen og andres kompetanse og ha utviklet evne til tverrfaglig samarbeid.
- Kunne delta i faglig utviklingsarbeid, ta i bruk nye arbeidsmåter på grunnlag av forskning og annen faglig innovasjon og ha forståelse for betydningen av egen personlig og faglig videreutvikling.
- Kunne dokumentere, kvalitetsutvikle og evaluere sitt arbeid.

Ved hjelp av kvalifiseringsmålene beskriver rammeplanen hvilke funksjoner sosialt arbeid bør ha. Kort oppsummert kan en si at sosialt arbeid går ut på å formidle samfunnets hjelpetjenester til brukere på en effektiv og etisk god måte. I tillegg bør sosialt arbeid brukes til å påvirke utformingen av samfunnets hjelpetjenester. På den måten kan sosialt arbeid bidra til at tjenestene blir bedre tilpasset brukernes behov. Kvalifiseringsmålene beskriver også de faglige forutsetningene for å fylle yrkesfunksjonene.

Oppsummerer en kvalifiseringsmålene kan en si at forutsetningene er:

- Kunnskap om og forståelse for samfunnsmessige prosesser og samspillet mellom enkeltmennesker og kontekst/miljø.
- Kunnskap om hjelpeapparatet og ferdigheter i å påvirke det og anvende det i effektiv

tjenesteyting.

- Kunnskap om og forståelse for hva en kan gjøre og hvordan en kan gjøre det i samhandlingssituasjoner som er komplekse og kompliserte.
- Gi god og effektiv hjelp slik at mennesker kan mobilisere egne ressurser og være aktive og medskapende i egen problemløsnings- og endringsprosess.
- Dokumentere og evaluere sosialt arbeid

Utdanningen er så langt råd er lagt til rette for at studentene skal kunne tilegne seg de kvalifikasjonene rammeplanen beskriver.

3.2 EMNER OG STUDIEPOENG

Rammeplanen deler utdanningen inn i fem hovedemner som til sammen utgjør 180 studiepoeng. Hovedemnene omfatter studiepoengfestede delemner. Sosionomutdanningen har delemner som tilsammen tilsvarer 60 studiepoeng felles med de øvrige helse- og sosialarbeiderutdanningene. I oversikten nedenfor er felles studiepoeng fra rammeplanens generelle del merket med en stjerne (vedlegg »felles 15 og 30 studiepoeng») og felles studiepoeng med barnevernspedagog-, sosionom- og vernepleierutdanning merket med to stjerner.

Skjemaoversikt over hoved- og delemner og fellesstudiepoeng.

Emner fra generell del	Studiepoeng	Delemne
Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk *	9	1A
Vitenskapsteori og forskningsmetode *	6	1E
Etikk *	9	4B
Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning *	6	4C
Emner felles for barnevernspedagoger, Sosionomer og vernepleiere		
Sosiologi og sosialantropologi **	12	1C
Rettssystemet, juridisk metode og forvaltningsrett **	9	3A
Arbeid med grupper, organisasjoner og nettverk **	9	5A

OVERSIKT OVER HOVEDEMNER OG DELEMNER I SOSIONOMUTDANNINGEN 180 STUDIEPOENG

1	Samfunnsvitenskapelige emner	54 studiepoeng
1A	Stats- og kommunalkunnskap hvorav *9 stp. er beskrevet i generell del	15 stp.
1B	Sosialpolitikk og sosialøkonomi	12 stp.
1C	Sosiologi og sosialantropologi hvorav **12 stp. er felles med barnevernspedagog- og vernepleierutdanningen	15 stp.
1D	Sosialmedisin	6 stp.
1E	Vitenskapsteori og forskningsmetode*	6 stp.
2	Psykologiske emner	18 studiepoeng
2A	Generell-, utviklings- og sosialpsykologi	12 stp.
2B	Klinisk psykologi og psykisk helsearbeid	6 stp.
3	Juridiske emner	18 studiepoeng
3 A	Rettssystemet, juridisk metode og forvaltningsrett**	9 stp.
3 B	Sosialrett og andre relevante rettsområder	9 stp.
4	Sosialt arbeid - grunnelementer	39 studiepoeng
4 A	Teoretiske perspektiver på sosialt arbeid	9 stp.
4 B	Etikk og yrkesrolle hvorav Etikk *9 stp. er beskrevet i generell del	12 stp.
4 C	Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning hvorav *6 stp. er beskrevet i generell del	6 stp.
5	Sosialt arbeid – arbeidsmåter	51 studiepoeng
5 A	Sosialt arbeid på gruppe- og samfunnsnivå herunder "Arbeid med grupper, organisasjoner og nettverk" **9 stp. felles med barnevernspedagog- og vernepleierutdanningen	24 stp.
5 B	Sosialt arbeid sammen med enkeltpersoner og familier	27 stp.

* Delemner fra kapittel 5 i den generelle delen

** Delemner er felles for barnevernspedagog-, sosionom- og vernepleierutdanningen

Praksisstudier og ferdighetstrening skal til sammen utgjøre 42 studiepoeng hvorav 30 studiepoeng skal være i samarbeid med brukere/klienter. Praksisstudiene og ferdighetstreningen kan knyttes til alle hovedemnene.

Oversikt som viser hvordan ulike emner og fellesstudiepoeng inngår i de ulike temaer og den relative vektingen mellom de ulike emner:

Tre studiepoeng er tilnærmet lik 2 timeplanfestete uker og tilsvarer ca 76 timers studentarbeid. Tre studiepoeng inkluderer 150-200 sider litteratur, avhengig av praktisk arbeidsmengde i tema (oppgaveskriving, ferdighetstrening, praksis o.a.) Ett studieår har 60 studiepoeng, det vil si 39-40 uker.

4. ARBEIDS- OG STUDIEFORMER

Sosionomstudiet omfatter teoretisk kunnskap, erfaringsbasert kunnskap og relasjonskompetanse. I sammenheng med dette skal studiet legge til rette for at studentene øker sin bevissthet om egne følelser og holdninger og utvikler sine evner til faglig og etisk refleksjon. Det skal videre legges til rette for at studentene utvikler sine evner til kommunikasjon og samarbeid. Studiet må dermed legges til rette for kunnskapstilegnelse så vel som en faglig/personlig modningsprosess. For å oppnå dette inneholder studiet ulike arbeids- og studieformer som hver for seg og samlet skal tilby studentene læringssituasjoner som muliggjør integrering av teoretisk kunnskap og praktisk erfaring, stimulerer til bevisstgjøring og refleksjon, utfordrer verdier, intellekt og kreativitet og oppfordrer til medansvar for egen studiesituasjon og faglige utvikling.

De ulike arbeids- og studieformer er: forelesning, gruppearbeid, veiledning, praksis, ferdighetstrening, prosjektarbeid, seminar, forprøver.

For deler av undervisningen er det krav om obligatorisk deltakelse (se pkt. 5.2.2).

4.1 FORELESNING

Forelesning som studieform gir mulighet til å få oversikt over og forståelse for tema. Denne studieformen kan også utfordre intellekt, følelser og verdier og legge til rette for å utvikle evne til refleksjon, analyse og kritisk tenkning.

4.2 ARBEID I GRUPPE

Arbeid i større og mindre grupper er en mye brukt studieform i sosionomutdanningen. Arbeid i gruppe gir mulighet til å utdype og bearbeide kunnskap, og diskutere og kritisere den. I gruppearbeidssituasjonene utfordres studentenes verdier, holdninger og følelser. Gruppearbeid gir mulighet til å utvikle kommunikasjons- og samarbeidsevner. Seg imellom produserer gruppemedlemmene arbeidsmateriale i form av samhandling som i neste omgang kan være grunnlag for refleksjon og selvrefleksjon og brukes som et ledd i å utvikle kommunikasjonskompetanse.

Studentene som velger fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid blir satt sammen i egne grupper. Parallelt med at de følger det generelle opplegget i sosialarbeiderutdanningen, vil de dermed få utstrakt samhandling med hverandre i tilknytning til gruppediskusjoner, ferdighetstrening og arbeid med problemstillinger fra praksis. Dessuten vil noen tema bli undervist særskilt for denne gruppen.

Gruppearbeid foregår også i tverrfaglige grupper i løpet av studietiden. Både tverrfaglige grupper og grupper som består av studenter fra egen utdanning gir verdifull erfaring i å vurdere og dra nytte av andres og egen kompetanse i løsning av arbeidsoppgaver.

4.3 VEILEDNING

I løpet av studietiden vil studentene få veiledning i tilknytning til flere ulike studiesituasjoner. Veiledning blir gitt både i gruppe og individuelt. Ved hjelp av veiledning kan studenten øke sin bevissthet om egne holdninger og følelser og få hjelp til å se sammenhengen mellom holdning og handling. I veiledningen kan studentene få hjelp til å korrigere egen adferd. Dette er et viktig bidrag til læring av ferdigheter og til utviklingen av evne til refleksjon over egen yrkesutøvelse. Veiledning bidrar til å erkjenne både den praktiske nytten av teoretisk kunnskap og begrensningene den teoretiske kunnskapen har. Dermed er veiledning en viktig

forutsetning for å integrere teoretisk kunnskap i praksiskunnskap og omvendt. Når det gjelder muntlig og skriftlig framstilling, blir det også gitt veiledning på dette. Veiledning kan være både muntlig og skriftlig, være individuell eller på gruppearbeid eller gruppeprosess. Den kan også ha form av rettleiing så vel som tilbakemelding på de ulike oppgavene.

4.4 PRAKSISSTUDIER

I praksisstudiene skal studentene ut i arbeidsfeltet på relevante arbeidsssteder. Praksisstudiene er forutsetning for å få erfaring med sosialt arbeid som yrkesutøvelse og få forståelse og erfaring med fremtidig yrkesrolle, ansvar og oppgaver. Praksis gir mulighet til å prøve ut kunnskap og trene ferdigheter og gjennom dette bygge opp en personlig kompetanse. At deler av studiet foregår i praksis, er en forutsetning for at studentene skal kunne lære den delen av fagkunnskapen som ikke kan formidles i form av teori. I praksisstudiet oppstår også situasjoner hvor det er mulig å diskutere og kritisere faglige ferdigheter og metoder og undersøke muligheter og begrensninger som disse har. Praksisstudiet er dermed en forutsetning for å lære faget, fagutøvelse og yrkesrolle, så vel som en forutsetning for å kunne reflektere kritisk over dette. Praksisstudiet er også en nødvendig forutsetning for å kunne knytte den teoretiske og den praktiske kunnskapen sammen.

Praksisstudiet legger til rette for å:

- Praktisere og videreutvikle kunnskap, ferdigheter og holdninger i direkte samhandling med brukere
- Veiledning på egen utøvelse av fag og yrke
- Utvikle ferdigheter og kompetanse i sosialfaglige arbeidsformer
- Refleksjon, vurdering og diskusjon av etiske og faglige sider av yrkesutøvelsen
- Få oversikt hjelpeapparatet og kunne anvende det i yrkesfunksjonen
- Samarbeid med andre yrkesgrupper
- Fagkunnskaper som ikke kan formidles gjennom litteraturen
- Utprøving og vurdering av tidligere tilegnet teoretisk kunnskap
- Samle erfaring som bearbeides og drøftes på høyskolen og som er viktig grunnlag for videre læring.

Sammen med ferdighetstrening skal praksisstudiene utgjøre 42 studiepoeng og av disse skal 30 studiepoeng være i samarbeid med bruker. Alle hovedemnene i studiet kan knyttes til praksis. Praksisstudiet går over hele 5. semester det tredje studieåret. I tillegg inneholder studiet to perioder med teoretisk studium parallelt med praksisstudium. Praksisstudiene med formål og innhold er nærmere beskrevet under de angjeldende temaområder. Forskrifter og reglement som omhandler praksisstudiet er behandlet under »Vurderingsordninger», pkt. 5.2.3.

4.5 FERDIGHETSTRENING

I faglige ferdigheter løper kunnskap, etisk refleksjon og skjønn sammen og munner ut i handling. Ferdigheter er en personlig og anvendt kunnskap som den enkelte utvikler gjennom utprøving, egen erfaring og refleksjon over denne. Denne delen av fagkunnskapen kan bare i begrenset grad formidles som teori. Ferdighetstrening er dermed sentral som arbeidsform for å øve opp kompetanse i sosialt arbeid. Ferdighetstrening foregår i mindre grupper av studenter med kompetent undervisningspersonale til stede. Undervisningen foregår ved hjelp av ulike former for øvelser, rollespill og lignende med påfølgende refleksjon over og drøfting av det

som skjer. Undervisningspersonalet veileder, hjelper studentene til å korrigere øvingene sine og drøfter arbeidet med ferdighetene med dem. I den situasjonen legges det til rette for at studentene kan utvikle evne til å vurdere egen praksis og sette den i sammenheng med holdninger og verdier.

Teoretisk kunnskap og faglige prinsipper kan vises, reflekteres over og diskuteres. Dermed bidrar ferdighetstrening også til å erkjenne både hvorfor og hvordan en kan anvende teoretisk kunnskap, så vel som den teoretiske kunnskapens begrensning. Ferdighetstreningen gir også mulighet til å vurdere og kritisere den praktiske kunnskapen.

4.6 PROSJEKTARBEID

Prosjekt som arbeidsform går ut på å arbeid sammen i en mindre gruppe ut fra en problemstilling. Gruppa arbeider sammen for å belyse problemstillingen og avgrense og konkretisere en oppgave og et mål ut fra denne. Oppgaven løses ved å planlegge og gjennomføre en arbeidsprosess hvor deloppgaver med tilhørende delmål fordeles mellom gruppemedlemmene for å kunne ut i en prosjektrapport, et tiltak eller lignende. Gjennom prosjektarbeid lærer studentene å planlegge, dokumentere og evaluere innsatsfaktorer i for eksempel forebyggende tiltak, inklusive egen innsats. Dette er nødvendig kunnskap for å kvalitetsutvikle eget arbeid. Samarbeidssituasjonen kan best sammenlignes med teamarbeid, og legger til rette for å lære å vurdere egen og andres innsats og utvikle evne til å samarbeide ut fra ulike kunnskap og perspektiv. Prosjekt som studieform gir dermed grunnlag for å utvikle evne til tverrfaglig samarbeid.

Studentene som velger fordypning i interkulturelt /internasjonalt sosialt arbeid foretar datainnsamling til sine prosjekter i utlandet.

4.7 SEMINAR

Seminar vil som regel omfatte en rekke ulike arbeidsformer som forelesninger, gruppearbeid, skriftlige eller muntlige oppgaver, framlegg ol. Seminarformen kan gi den enkelte student en spesiell mulighet til aktiv deltagelse og medansvar ved det at seminar i stor grad kan overlates til studentenes ansvar. Det å legge opp et seminar, gir anledning til å lære å innhente, velge ut, bearbeide, strukturere og formidle informasjon.

4.8 FORPRØVER (arbeidskrav).

Gjennom hele studiet må studentene arbeide med skriftlige oppgaver enten på individuell basis eller som gruppeoppgave. Forprøver gir mulighet til å utvikle viktige forutsetninger for gjennomføring av studiet og framtidig yrkesutøvelse som:

- Kunnskap og teknikker for innhenting, utvelgelse, bearbeiding, strukturering og framstilling av informasjon.
- Skriveferdigheter
- Selvstendig tenkning og vurdering
- Analytisk forhold til teori
- Begrunne og dokumentere
- Fordypning innen et område

Forprøver har også som formål å gi studenten tilbakemelding på hvordan høgsolen mener studenten står i forhold til krav høgsolen stiller. Enkelte arbeidskrav er forprøver for eksamen og en del av høgsolens interne evalueringssystem. For at studenten skal få gå opp til eksamen, må forprøvene være utført og godkjent. Kriterier og krav knyttet til forprøver er nærmere behandlet under »Vurderingsordninger» pkt. 5.

4.9 HJEMMEEKSAMEN

Siste studieår skal studenten ha en hjemmeksamen over et faglig relevant emne. Denne oppgaven skal ha et omfang som tilsvarer 15 studiepoeng.

5. VURDERINGSORDNINGER

Vurderingsordningene har som mål å gi høgscole og student informasjon om studieforløp og studiefremgang. Når det gjelder faggrupper som skal arbeide med svakstilte grupper og personer i krisesituasjoner, er det viktig å sikre at yrkesutøverne både holder et faglig nivå og vurderes som skikket til sitt arbeid. Vurderingsordningene har dermed også som formål å bidra til å sikre offentligheten og brukerne at studentene har tilegnet seg de kvalifikasjoner rammeplanen beskriver som nødvendige for yrkespraksis.

Vurderingsordningene skal bidra til:

- At studentene har tilegnet seg de nødvendige kvalifikasjoner for yrkesutøvelse
- Å vise studentene gjennom studiet om de holder et tilfredsstillende faglig og etisk nivå
- Å stimulere studentene til best mulig læring og utvikling
- At studentene bidrar aktivt i vurdering av egen lære- og utviklingsprosess
- At studentene bidrar aktivt i vurdering av egen og medstudenters studiesituasjon
- At studentene gjennom sin aktive vurdering av egen læreprosess, egen og andres studiesituasjon, oppøver sin vurderingsevne med sikte på fremtidig arbeid

Vurderingsordninger ved sosionomstudiet omfatter:

- Ikke formalisert vurdering
- Formell vurdering
- Vurdering og kvalitetssikring av studiet

5.1 IKKE FORMALISERT VURDERING

Ikke formalisert vurdering er kontinuerlig gjennom hele studiet og gjelder ulike sider ved studentens studieprosess som arbeid/samarbeid i grupper, arbeidsmåter i forbindelse med ferdighetstrening, prosjektoppgaver, forprøver og lignende. Ikke formalisert vurdering har som formål å stimulere til refleksjon og selvrefleksjon som et bidrag til studentens arbeid med å tilegne seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger.

5.2 FORMELLE VURDERINGSORDNINGER

Den formelle vurderingsordningen har som formål å dokumentere studentenes faglige nivå og studieresultat.

Utdanningens formelle vurderingsordninger reguleres av:

- Rammeplan og forskrift for 3-årig sosionomutdanning
- Lov om universitet og høgsoler av 12. mai 1995 og revidert 01.07.02.

- Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag av 18. september 2002.

Den formelle vurderingsordningen omfatter flere vurderingsformer.

5.2.1 FORPRØVER (arbeidskrav).

Forprøver er en del av høgskolens interne vurderingsordning. Forprøver skal være gjennomført og godkjent før studenten kan framstille seg til eksamen eller/og påbegynne praksisstudier. Forprøver kan være skriftlig eller praktisk oppgave utført individuelt eller i gruppe. Forprøver vurderes til bestått/ikke bestått.

Sosionomstudiet omfatter følgende forprøver:

- 1. studieår: individuelle forprøver, praksisrapport (gruppeoppgave)
- 2. studieår: individuelle forprøver, prosjektrapport (gruppeoppgave)
- 3. studieår: individuelle forprøver.

5.2.2 OBLIGATORISK DELTAGELSE

Obligatorisk deltagelse benyttes der studentene ikke kan tilegne seg stoffet på egen hånd. Obligatorisk undervisning er timeplanfestet ferdighetstrening og praksis. Forelesninger **kan** kreve obligatorisk deltagelse når undervisningen ikke kan dekkes av litteratur. Ved obligatorisk undervisning kreves 80% nærvær for å kunne gå opp til eksamen.

5.2.3 PRAKSISVURDERING

Når det gjelder praksisstudiet skal det foretas en samlet vurdering av hvorvidt studentene har oppfylt nærmere angitte kriterier. For krav til gjennomføring av praksisstudiet, godkjenning/underkjenning av praksis gjelder eget reglement; "Reglement og utfyllende bestemmelser for studiene ved Avdeling helse- og sosialfag".

For nærmere beskrivelse av krav til godkjenning/underkjenning av forprøver, obligatorisk deltagelse osv. se «Lover, forskrifter og interne reglement for Høgskolen i Sør-Trøndelag Avd. helse- og sosialfag».

5.3 EKSAMEN

Oversikt over vurderingsordninger og studiepoeng ved sosionomutdanningen

Eksamen og praksis i 1. studieår:			60 studiepoeng
Praksisstudier	2. termin	14 studiepoeng	Bestått/ikke bestått
Integrert skriftlig 6- timers skoleeksamen	2. termin	46 studiepoeng	Gradert karakter

Eksamen i 2. studieår:			60 studiepoeng
Individuell skriftlig hjemmeeksamen	4. termin	30 studiepoeng	Gradert karakter
6-timers skoleeksamen	4. termin	30 studiepoeng	Gradert karakter

Eksamen og praksis i 3. studieår:			60 studiepoeng
Praksisstudier	5. termin	22 studiepoeng	Bestått/ikke bestått
Individuell hjemmeeksamen med muntlig prøve	6. termin	38 studiepoeng	Gradert karakter

Ved eksamen benyttes bokstavkarakterer fra A – F, der A er beste karakter og E er dårligste ståkarakter, mens F gis ved ikke bestått. Vurderingen kan også graderes med karakterene Bestått og Ikke bestått.

Evalueringsuttrykk på vitnemålet.

På vitnemålet for uteksaminerte kandidater føres eksamenskarakterene for hvert av de tre studieårene. Gjennomsnittskarakter føres ikke.

1. studieår må være bestått for å kunne fortsette i 2. studieår og 2. studieår må være bestått for kunne fortsette i 3. studieår.

5.4 VURDERING AV STUDIET – KVALITETSSIKRING

Program for sosionomutdanning har et systematisk opplegg for å evaluere undervisningen fortløpende i nært samarbeid med studentene. Denne evalueringsprosessen har som formål å kvalitetssikre undervisningen så langt som råd er i forhold til rammene. Prosessevaluering av studiet legger også til rette for at studentene får medansvar for og innflytelse på egen studiesituasjon. Gjennom dette fremmes også studentenes egenaktivitet og engasjement. Evalueringsopplegget er under stadig utvikling i samarbeid med studentene.

I tillegg til prosessevaluering har PSU:

- Praksisoppsummering og evaluering
- Sensortilbakemelding

Både praksisevaluering og den meldingen sensor gir tilbake om eksamen og eksamensresultatene gir verdifull informasjon om studiet. Dette inngår i en løpende kvalitetssikring av utdanningen.

6. 1. STUDIEÅR

1. SEMESTER:

INTRODUKSJON TIL SOSIALT ARBEID SOM FAG OG YRKESUTØVELSE

Siktemålet med dette semesteret er å gi en innføring i de ulike sidene ved sosialt arbeid som fag, gi en oversikt over de ulike sidene ved yrkesutøvelsen, og vise hvordan kunnskap fra andre fagområder kommer inn som del av yrkesutøvelsen. Studieopplegget skal bidra til refleksjon og selvrefleksjon som forutsetning for fag- og yrkesutøvelse. Undervisningen knyttes til grunnlagskunnskap for yrkesutøvelsen i form av følgende tema: "Å bli sosionom" og "individ, gruppe, samfunn".

Læringsmål 1. semester

- Kunnskap om samfunnsmessige strukturer og prosesser som skaper eller vedlikeholder sosiale problem og/eller mestring.
- Kunnskap om menneskelig adferd og menneskelige behov
- Kunnskap om gjensidig dynamikk i forholdet mellom menneskelig adferd/behov og problemskapende/mestringsskapende faktorer
- Kunnskap om og forståelse for hvordan de ulike fagområder utdanningen omfatter kan inngå i sosialt arbeids yrkesutøvelse.

Varighet: 16 uker

Studiepoeng: 30 (inklusive felles studiepoeng * og **)

• Sosialt arbeid:	12	studiepoeng
• Samfunnsfaglige emner:	10,5	studiepoeng
• stats- og kommunalkunnskap
sosialpolitikk og sosialøkonomi
sociologi og sosialantropologi
sosialmedisin		
• Psykologiske emner:	3	studiepoeng
• Juridiske emner:	4,5	studiepoeng

Arbeids- og studieformer

- Forelesninger
- Arbeid i gruppe
- Skriftlig oppgave

Vurderingsformer

- Godkjenning av forprøver
- Prosessevaluering

Tema: Å bli sosionom

Varighet 4-5 uker

Siktemål med tema er å gi en innføring i sosialt arbeids verdier, fagkunnskap og redskaper. De ulike fagemnene blir introdusert som del av grunnlaget for sosialt arbeid. Studieopplegget legger vekt på å belyse sosialt arbeid som yrkesutøvelse.

For de som velger fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid vil temaet forsterkes ved å belyse:

- *Tverrkulturelle møter, bevisstgjøring av egne holdninger og verdier.*
- *Introduksjon til sosialt arbeid med flyktninger (inkludert arbeid med tolk).*

Delemner

Sosialt arbeid

- Verdier og fagkunnskap
- Samhandling som redskap
- Ulike yrkesroller i sosialt arbeid

Stats- og kommunalkunnskap

- Forvaltningsstrukturen

Sosialpolitikk og sosialøkonomi

- Sammenhengen velferdssektor, sosialpolitikk-økonomisk vekst og produksjon – reproduksjon

Sosiologi og sosialantropologi

- Roller, status og relasjoner i grupper

Sosialmedisin

- Vekselvirkning somatisk/psykisk helse og sosiale/materielle forhold

Psykologiske emner

- Teoretiske perspektiv i psykologien som grunnlag for å forstå menneskelig adferd

Juridiske emner

- Rettssystemet med juridisk metode, rettssikkerhetsspørsmål, etikk og menneskerettigheter.

Tema: Individ, gruppe, samfunn

Varighet 10-12 uker

Siktemålet med temaet er dels å synliggjøre hvordan samfunnsmessige strukturer påvirker individer og grupper, dels hvordan mennesker kan påvirke og mestre sine omgivelser.

Hjelpeapparat og juridisk system som grunnlag for yrkesutøvelsen vil også bli fokusert.

For de som velger fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid vil temaene forsterkes ved å belyse:

- *Norge som et flerkulturelt og flernasjonalt samfunn*
- *Rasisme og holdningsdannelse*
- *Interkulturelt sosialt arbeid med minoriteter i forvaltningen*
- *Aktuelle lovbestemmelser for flyktninger/innvandrere.*

Delemner**Sosialt arbeid**

- Samhandling på individ- og gruppenivå
- Makt og avmakt i relasjoner
- Sosialt arbeids grunnleggende analyse-, handlingsbegrep og framgangsmåte
- Sosialt arbeids historie

Stats- og kommunalkunnskap

- Oppbygging av stat, fylkeskommuner og kommuner

Sosialpolitikk og sosialøkonomi

- Sammenhengen velferdssektor, sosialpolitikk – økonomisk vekst; produksjon – reproduksjon
- Sosialpolitisk historie
- Velferdsstatens politiske og ideologiske grunnlag
- Det økonomiske systemet
- Økonomisk utvikling og sosiale problemer

Sosiologi og sosialantropologi

- Sosiologiske perspektiv på det gjensidige forholdet mellom individ, grupper og storsamfunn
- Hva sosial ulikhet og kulturelt mangfold innebærer

Sosialmedisin

- Vekselvirkningen mellom somatisk og psykisk helse og sosiale og materielle forhold

Psykologiske emner

- Menneskelig atferd generelt
- Individets utvikling som en kontinuerlig, kompleks prosess av interaksjoner mellom individet og dets fysiske, psykologiske og sosiale miljø
- Den normale individuelle utvikling hos barn, ungdom og voksne

Juridiske emner

- Rettshistorie med vekt på utvikling av sosialhjelpsordninger og velferdsstat
- Alminnelig forvaltningsrett, herunder regler om taushetsplikt, inhabilitet, dokumentinnsyn, klage m.m.

2. SEMESTER:

TEORI OG PRAKSIS- introduksjon til praktisering i sosialt arbeid

Siktemålet med semesteret er at kunnskaper fra det teoretiske studiet skal utdypes, reflekteres over og praktiseres. Studieopplegget vil veksle mellom teoristudium på høgsolen og studier i praksis. Semesteret er delt i to perioder med teori- og praksisstudier parallelt: den første er innen “tredje sektor”, den neste er innen sosialforvaltningen.

Praksisplassene for studentene som har fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt blir praksisplassene knyttet til sosialt arbeid med flyktninger og innvandrere.

Læringsmål 2. semester

- Kunnskap om nettverk, nærmiljø og lokalsamfunn som problemskapende/mestringskapende strukturer.
- Kunnskap om hvordan bruke offentlig/ ikke offentlig hjelpeapparat
- Kunnskap om lovverk og saksbehandling
- Kunnskap om arbeidsmåter med empowerment/myndiggjøring og ressursmobilisering som perspektiv og strategi
- Kunnskap om planlegging, dokumentasjon og evaluering av arbeidsprosesser

Varighet: 20 uker

Studiepoeng: 30 (inklusive felles studiepoeng * og)**

• Sosialt arbeid:	12	studiepoeng
• Samfunnsvitenskapelige emner:	10,5	studiepoeng
stats- og kommunalkunnskap		
sosialpolitikk og sosialøkonomi		
sociologi og sosialantropologi		
sosialmedisin		
• Psykologiske emner:	3	studiepoeng
• Juridiske emner:	4,5	studiepoeng

Arbeids og studieformer

- Arbeid i grupper
- Veiledning i gruppe
- Praktisering
- Forelesninger
- Forprøver /grupperapport
- Egenstudier

Vurderingsformer

- Godkjenning av rapport
- Evaluering/veiledning på gruppeprosess/individuell prosess

Praksisstudium i “tredje sektor”.

Varighet 12 uker

Siktemålet er å tilegne seg kunnskap om arbeidsmåter i forhold til grupper, nettverk og lokalsamfunn. Rammer for praksisstudiet er samarbeid med “tredje sektor” som; frivillige

organisasjoner og frivillige hjelpere.

Teoristudiene for disse studentene vil i tillegg fokusere på:

- *Interkulturelt sosialt arbeid i det sivile samfunn.*
- *Kunnskap om mestring av flukt, konflikt og krise.*

Delemner

Sosialt arbeid

- Egne verdier og holdninger
- Arbeidsprosess med vekt på oppgaver og ferdigheter i de ulike fasene
- Samarbeid i gruppe og analyse av ulike roller
- Begrepet "rolle" i sosialt arbeid med gruppe
- Aktiviteter, kreative uttrykksformer og bruk av dette

Stats- og kommunalkunnskap

- Samfunnsplanlegging og makt, ressurser og politiske prosesser
- Oppbygging og ansvarsfordeling i velferdspolitikken

Sosialpolitikk og sosialøkonomi

- Tredje sektor og velferdsstaten
- Husholdet som uformell økonomisk og sosial ressurs

Sosiologi og sosialantropologi

- Lokalsamfunn, sosiale nettverk og forholdet mellom disse og storsamfunnet
- Kulturelt mangfold, betydningen av kjønn, sosial ulikhet og sammenhengen med variasjoner i virkelighetsoppfatning og uttrykksformer
- Variasjon i virkelighetsoppfatning og uttrykksformer og fortolkningsproblem på individ-, gruppe- og systemnivå

Sosialmedisin

- Somatisk og psykisk helse og sosiale/relasjonelle og materielle forhold

Psykologiske emner

- Muligheter og begrensninger som samfunn og nærmiljø setter for individets og familiens utvikling og funksjon

Praksisstudium i sosialforvaltningen

Varighet 7 uker

Siktemålet med praksisstudiet er å få innsikt i problemstillinger og arbeidsmåter ved sosialtjenesten. Sosialpolitikk, lovverk og saksbehandling som grunnlag for hjelpe- og endringsprosesser vil være i fokus.

Praksis for studentene som har fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt blir knyttet til bydeler med innbyggere med etnisk minoritetsbakgrunn.

Teoristudiene for disse studentene vil i tillegg fokusere på:

- *Rasisme i ulike kontekster*
- *Interkulturelt sosialt arbeid i offentlig regi.*

Delemner**Sosialt arbeid**

- Lov- og regelverkets myndiggjørende funksjon så vel som umyndiggjørende og avhengighetsskapende virkning
- Makt/avmakt i relasjoner og samhandling
- Etiske dilemmaer i ulike arbeidssituasjoner i forhold til makt
- Saksbehandling og klientarbeid innenfor forvaltningssystemet

Stats- og kommunalkunnskap

- Sosialforvaltningens organisasjon og oppgaver
- Forholdet mellom sentralstyring og desentralisering
- Ledelse og samarbeid i organisasjoner

Sosiologi og sosialantropologi

- Velferdsstatens brukere, brukerperspektiv og brukarmedvirkning
- Makt, innflytelse og interesser

Psykologiske emner

- Hvordan materielle og kulturelle forhold påvirker mennesker

Juridiske emner

- Lov om sosiale tjenester (rusomsorg, økonomisk sosialhjelp m.v.)
- Saksbehandling i sosialsaker.

7. 2. STUDIEÅR

3. SEMESTER: MARGINALISERING, VELFERDSORDNINGER OG ARBEIDSMÅTER I SOSIALT ARBEID

Siktemålet med dette semesteret er å gå inn i sosiale problemer fra ulike innfallsvinkler. En innfallsvinkel er årsaker til sosiale problemer. Virkemidler for å forebygge, motvirke og redusere sosiale problemer er en annen innfallsvinkel. Det sosiale hjelpeapparatet og arbeidsmåter som nyttes her i forhold til marginaliseringsproblematikk er en tredje.

Undervisningen knyttes til konkret problematikk i form av følgende tema:
Velferd, levekår og marginalisering, familiearbeid og barnevern og sosialt arbeid med rusrelaterte problemer.

Læringsmål 3. semester

- Kunnskap om årsaker til og konsekvenser av marginalisering og utstøtning
- Kunne utføre saksbehandling som ivaretar brukernes behov og rettigheter
- Kunnskap om hjelpeapparat og tverrfaglig/tverretattlig samarbeid
- Kunne gjøre rede for og anvende ulike sosialfaglige arbeidsmåter med spesiell vekt på brukermedvirkning og ressursmobilisering
- Kunnskap om og forståelse for mangfoldsperspektiver og tverrkulturelt arbeid

Varighet: 16 uker

Studiepoeng: 30 (inklusive felles studiepoeng * og **)

• Sosialt arbeid:	12	studiepoeng
• Samfunnsvitenskapelige emner:	9	studiepoeng
stats- og kommunalkunnskap:		
sosialpolitikk og sosialøkonomi		
sosiologi og sosialantropologi		
sosialmedisin		
• Psykologiske emner:	4,5	studiepoeng
• Juridiske emner:	4,5	studiepoeng

Arbeids- og studieformer

- Forelesninger
- Seminar
- Forprøver
- Arbeid i grupper
- Ferdighetstrening/praktiske øvelser
- Veiledning

Vurderingsformer

- Evaluering av deltakelse i gruppearbeid
- Godkjenning av forprøver.

Tema: Velferd, levekår og marginalisering.

Varighet: 6-8 uker

Siktemålet med dette temaet er å fokusere på sammenhengen mellom marginalisering og utstøting, levekår og livskvalitet. Hvilke konsekvenser har marginalisering og utstøting for grupper, familier og enkeltpersoner når det gjelder livssituasjon, helse og mestringsevne?

Temaet vil også ta opp den rollen det formelle hjelpeapparatet har i forhold til enkeltpersoners, familiers og gruppers levekår og velferd. Vi vil ta utgangspunkt i de ulike etaters tjenestetilbud og fagkompetanse og se på hvordan dette påvirker velferdstilbudet. Tverretattlig og tverrfaglig samarbeid er spesielt vektlagt i denne sammenhengen. Temaet vil fokusere særskilt på tjenestetilbudet og det sosiale arbeidet med kronisk syke, funksjonshemmede, arbeidsledige og økonomisk svakstilte.

For studentene som velger fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid vil temaet forsterkes med:

- *Kunnskap om levekår for flyktninger/innvandrere.*
- *Kunnskap om velferdsordninger for flyktninger og innvandrere.*
- *Sosialt arbeid med fokus på integrering.*
- **Prosjektforberedelse med vekt på:**
- *Utarbeiding av prosjektbeskrivelse*
- *Sosialt arbeids tradisjoner og historie i ulike kulturer.*
- *Introduksjon til norsk bistandspolitikk.*

Delemner

Sosialt arbeid

- Arbeidsmåter for brukermedvirkning og ressursmobilisering på individ og gruppenivå
- Integrere sosialt arbeid og saksbehandling i forvaltning av velferdsordninger
- Arbeidsmåter for tverrfaglig og tverretattlig arbeid
- Ferdigheter i sosialt arbeid

Stats- og kommunalkunnskap

- Makt, innflytelse og interesser i velferdspolitikken
- Forvaltning av trygdeordningene
- Organisering av hjelpetilbudet kronisk syke og funksjonshemmede
- Planlegging og budsjettering

Sosialpolitikk og sosialøkonomi

- Faktorer knyttet til multiproblemklienter
- Sosialpolitikk og levekår
- Fattigdomsproblematikk
- Arbeidsledighet og arbeidsmarkedspolitikk

Psykologiske emner

- Arbeid og identitet
- Ulike perspektiv på effekten av arbeidsledighet

Juridiske emner

- Trygderettslige emner
- Helserett

- Gjeldsordningsloven og økonomisk rådgivning
- Kommunalrett

Sosiologi og sosialantropologi

- Sosial ulikhet og sosialt mangfold
- Samfunnsmessige forklaringer på funksjonshemming og sykdom
- Terskler og barrierer i forholdet bruker-forvaltning

Sosialmedisin

- Sykdom og funksjonshemming
- Forebyggende og helsefremmende arbeid

Tema: Sosialt arbeid med rusrelaterte problemer

Varighet 2 -3 uker

Under dette tema tar en utgangspunkt i ulike problemer rusbruk/rusmisbruk reiser både i forhold til individ og samfunn. Sosialt arbeid i forhold til rusbruk/rusmisbruk, av forebyggende, reduserende og problemløsende art belyses gjennom ulike former for tiltak og arbeidsmåter. Årsaker og forklaringsmodeller vil bli belyst ut i fra ulike fagdisipliner/måter å forstå rusbruk/misbruk på.

For studenter som velger fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid forsterkes temaet med:

- *Rusproblematikk ut fra krysskulturelle og sosiale perspektiver*

Delemner

Sosialt arbeid

- Arbeidsmåter i sosialt arbeid der rus er en viktig del av problematikken
- Sosionomens ulike yrkesroller i arbeidet med rusrelaterte problemer
- Arbeid med motstand og ambivalens, bruk av tvang

Stats- og kommunalkunnskap

- Forvaltningsnivåenes ansvar og arbeidsoppgaver

Sosiologi og sosialantropologi

- Avvikssosiologi
- Omsorgs- og behandlingsformer i et sosiologisk perspektiv

Sosialmedisin

- Forklaringsmodeller og behandlingsperspektiv
- Rus og helse
- Ulike rusmidler

Psykologiske emner

- Menneskets forhold til rusmidler, herunder årsaksfaktorer, skadevirkninger og behandling
- Barn av rusmisbrukere
- Ungdom og rus

Juridiske emner

- Lovgivning som rammer for rusomsorgen

Tema: Familiearbeid og barnevern

Varighet 6-8 uker

Sentralt står å analysere og vurdere sosiale problem som rammer barn/unge og familier i ulike livsfaser. Kartlegging av situasjoner, vurdering av tiltak og trening i arbeidsmåter blir vektlagt. Lovverk og saksbehandling som ramme for arbeid og tverretattlig samarbeid vil også inngå.

For studenter som velger fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid vil temaet forsterkes med:

- *Familiebegrepet og familiens og nettverkets rolle blant ulike minoriteter i Norge.*
- *Rituellet liv og dets betydning i ulike sosiale sammenhenger.*
- *Sosialt arbeid med risikofamilier.*

Delemner

Sosialt arbeid

- Ulike arbeidsmåter i arbeid med barn/ungdom og familier
- Bruk av relasjon og ferdigheter i motsetningsfylte situasjoner
- Etisk refleksjon
- Integrere sosialt arbeid og saksbehandling i forvaltning av barnevernloven; dokumentasjon og evaluering

Stats-og kommunalkunnskap

- Barnehage, skole- og utdanningspolitikk
- Organisering av det offentlige barne-og ungdomsvern

Sosialpolitikk/sosialøkonomi

- Familiepolitikk
- Barnefamiliers økonomi

Sosiologi/sosialantropologi

- Familien som sosial og kulturell institusjon
- Kjønnsperspektiv
- Familien i endring; om samliv og samlivsbrudd i ulike livsfaser

Psykologiske emner

- Risiko- og beskyttelsesfaktorer i et individ, familie og nettverksperspektiv
- Vurdering av foreldres omsorgskompetanse
- Barnevernspsykologi
- Psykososial utvikling som samspill

Juridiske emner

- Familierett
- Personrett med vekt på personvern og vergemål
- Barnelov
- Barnevernlov, herunder forebyggende tiltak, tvangstiltak og fylkesnemndbehandling
- Retten til opplæring for mennesker med særlige behov

4. SEMESTER.

”Å FORSTÅ VIRKELIGHETEN”. PROSJEKTARBEID OG TEMAER

Dette semesteret har to hovedelementer: prosjektarbeid og temaundervisning. Prosjektarbeidet utgjør 11 uker. I tilknytning til prosjektet blir det undervist i prosjektarbeid som metode og arbeidsform. Det blir også undervist i fellesemnet vitenskapsteori og forskningsmetode. Det er lagt til rette for at prosjektet kan være tverrfaglig. I den andre delen av semesteret blir det undervist i sosialt arbeid i forhold til ulike målgrupper og på ulike arenaer. Temaene vil være; arbeid med flyktninger og innvandrere, konflikthåndtering, avvik og kriminalitet.

Læringsmål 4. semester

- Kunnskap i vitenskapsteori og forskningsmetoder av særlig relevans for sosialt arbeid
- Utvikle ferdigheter i planlegging og gjennomføring av prosjektarbeid
- Utvikle samhandlingskompetanse på individ- og gruppenivå
- Kunnskap og ferdigheter i håndtering av konfliktsituasjoner
- Kunnskap om arbeidsformer knyttet til konflikthåndtering, avvik og kriminalitet og arbeid med flyktninger og innvandrere.
- Kunnskap og forståelse for mangfolds perspektiver og tverrkulturelt arbeid

Varighet: 20 uker

Studiepoeng: 30 (inklusive felles studiepoeng * og **)

• Sosialt arbeid:	18	studiepoeng
• Samfunnsvitenskapelige emner:	7,5	studiepoeng
stats- og kommunalkunnskap		
sosialpolitikk og sosialøkonomi		
sociologi og sosialantropologi		
sosialmedisin		
vitenskapsteori og forskningsmetode		
• Psykologiske emner:	3	studiepoeng
• Juridiske emner:	1,5	studiepoeng

Arbeids- og studieformer

- Forelesninger
- Prosjektarbeid med rapportskriving og presentasjon
- Veiledning
- Arbeid i grupper
- Ferdighetstrening/praktiske øvelser
- Tverrfaglig samarbeid
- Forprøver

Vurderingsformer

- Godkjenning av prosjektrapport/ forprøver
- Evaluering av deltakelse i gruppearbeid

Tema: Prosjektarbeid og tverrfaglig arbeid

Varighet: 10-11 uker

Siktemålet med prosjektarbeidet er å stimulere til kritisk tenkning og analyse ved å gi mulighet til å arbeide selvstendig med et valgt emne knyttet til sosialt arbeids yrkesfelt. Inn under dette hører studier, vurdering og bruk av ulike vitenskapelige metoder for å kartlegge og forstå sosiale problemer og sosialt arbeids metode. Studentene skal arbeide selvstendig, kritisk og analytisk med et emne under veiledning. De skal innhente og bruke ulike former for informasjon og forskningsresultater. Prosjektarbeidet forutsetter planlegging, dokumentasjon og evaluering. Undervisning i vitenskapsteori og forskningsmetode blir gitt i forkant av prosjektarbeidet som fellesvektallsemne.

Studenter som velger fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid skal fortrinnsvis innhente datainnsamling til sine prosjekt i utlandet.

Delemner

Samtlige delemner inngår i prosjektarbeidet.

Tema: Konflikthåndtering, avvik og kriminalitet

Varighet; 1-2 uker intensivt seminar

Dette temaet vil vi ta for seg ulike former for konflikter relatert til forhold mellom enkeltpersoner og mellom enkeltpersoner/grupper og storsamfunn. Temaet vil belyse mulige årsaker, løsninger og reaksjonsformer. Problemstillinger under dette tema går på tvers av hoved- og delemner.

For studenter som velger fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid forsterkes temaet med:

- *Dagsaktuelle konflikter mellom storsamfunn, minoritetsmiljøer og internt i minoritetsmiljøene.*

Konflikthåndtering

- Enkeltpersoner i forhold til forvaltningen
- Mellom enkeltpersoner – megling og konfliktråd
- Mellom enkeltpersoner og storsamfunn

Avvik

- Forklaringer på avvik
- Samfunnets syn på og akseptering av avvik

Kriminalitet

- Årsaker til kriminalitet
- Reaksjon på kriminalitet
- Kriminalitet og resosialisering
- Voldsproblematikk
- Antisosial adferd hos barn og unge

Delemner

Samtlige delemner inngår i problemstillingene under tema.

Tema: Arbeid med flyktninger og innvandrere

Varighet 2-3 uker

Hovedvekten i dette fordypningstema ligger på sosialt arbeid med flyktninger og innvandrere. Et sentralt siktemål vil være å skape bevissthet om mangfoldsperspektivet og hvilke konsekvenser det bør få for det sosiale arbeidet. Refleksjon rundt arbeidsformer i sosialt arbeid med flyktninger og innvandrere og ulike ferdigheter knyttet til tverrkulturelt arbeid er sentralt. Det vil også bli lagt vekt på hvordan ytre rammebetingelser (både internasjonalt og nasjonalt) legger føringer på arbeidet.

For studentene som velger fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid vil temaet forsterkes med:

- *Nord-Sør politikk med vekt på bistand til flyktninger og utsatte grupper i land i sør.*
- *Innføring i psykososialt arbeid i en internasjonal og norsk kontekst.*

Delemner

Sosialt arbeid

- Tverrkulturelle samtaler og møter; bevisstgjøring av egne holdninger, verdier og arbeidsmåter i forhold til flyktninger og innvandrere
- Arbeidsmåter i antirasistisk/antidiskriminerende arbeid

Stats- og kommunalkunnskap

- Organiseringen av flyktningearbeidet
- Flyktningeorganisasjoner

Sosialpolitikk og sosialøkonomi

- Flyktning- og innvandringspolitikk
- Grunnlaget for rasisme
- 3. verden-økonomi og politikk

Sosiologi og sosialantropologi

- Migrasjon som fenomen og prosess
- Sosial ulikhet og kulturelt mangfold
- Mekanismer som skaper utestenging og marginalisering
- Eksilsituasjon og tilbakevending

Psykologiske emner

- Traumer og krisereaksjoner
- Ulike behandlingsformer og tilnærminger i forhold til traumatiserte flyktninger

Juridiske emner

- Relevant lovverk i forhold til ulike minoritetsgrupper, herunder utlendingsloven
- Hvordan lovverket kan brukes for å hindre/motvirke diskriminering og undertrykking

8. 3. STUDIEÅR

5. SEMESTER: SOSIALT ARBEID I PRAKSIS

Praksisstudium

Siktemålet med praksisstudiet er å planlegge, praktisere og reflektere over sosialt arbeid i en profesjonell hjelpesituasjon. Anvendelse av kunnskap fra samtlige emner er et viktig mål.

For studenter som velger fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid blir det lagt til rette for at de skal arbeide med:

- Sosialt arbeid med mennesker i en minoritetssituasjon i Norge eller utlandet.
- Sosialt arbeid og det sivile samfunn.

Læringsmål 5. semester

- Integrere teoretiske og praktiske kunnskaper fra studiet i handling
- Kunne anvende sosialfaglige arbeidsformer i situasjoner preget av krysspress og interessekonflikter
- Vise respekt og empati i yrkesutøvelsen
- Reflektere over etiske dilemmaer
- Initiere og delta i tverrfaglig samarbeid

Varighet: 16 uker praksisstudium

Studiepoeng: 30 (inklusive felles studiepoeng * og **)

• Sosialt arbeid:	21	studiepoeng
• Samfunnsvitenskapelige emner:	6	studiepoeng
stats- og kommunalkunnskap		
sosialpolitikk og sosialøkonomi		
sociologi og sosialantropologi		
sosialmedisin		
vitenskapsteori og forskningsmetode		
• Psykologiske emner:	1,5	studiepoeng
• Juridiske emner:	1,5	studiepoeng

Arbeids og studieformer

- Praktisere selvstendig under veiledning
- Forprøver
- Egenstudier
- Ferdighetstrening

Vurderingsformer

- Godkjenning av praksis
- Godkjenning av oppgaver
- Evaluering av ferdighetstrening

Delemer: Samtlige delemer inngår

6. SEMESTER:

PROFESJONSFAGLIG FORDYPNING

Siktemålet med semesteret er å fokusere på utfordringer forbundet med kunnskapsutvikling i profesjonsfag. Juridiske og etiske problemstillinger i forbindelse med forskning og fagutvikling er sentrale tema. Likeså ferdigheter i analytisk tenkning og framstilling. Undervisningen organiseres i følgende deler: seminar på utvalgte temaer, profesjonsfaglig forskning og fagutvikling.

Læringsmål 6.semester

- Reflektere over forholdet mellom praksis og teori
- Ferdigheter i analytisk tenkning, dokumentasjon og framstilling
- Vurdere juridiske og etiske problemstillinger i forbindelse med forskning og fagutvikling

Varighet: 20 uker

Studiepoeng: 30 (inklusive felles studiepoeng * og **) i 30 studiepoeng inngår 15 studiepoeng til hjemmeeksamen.

• Sosialt arbeid:	15	studiepoeng
• Samfunnsvitenskapelige emner:	10,5	studiepoeng
stats- og kommunalkunnskap		
sosialpolitikk og sosialøkonomi		
sociologi og sosialantropologi		
sosialmedisin		
vitenskapsteori og forskningsmetode		
• Psykologiske emner:	3	studiepoeng
• Juridiske emner:	1,5	studiepoeng

Arbeids og studieformer

- Forelesninger
- Gruppearbeid
- Seminar
- Ferdighetstrening

Vurderingsformer

- Prosessevaluering

Oppsummering/ferdighetstrening

Varighet: 2 uker

Tema: Psykisk helse

Varighet: 2-3 uker

Under dette tema belyses ulike psykiske lidelser og deres betydning for mestring av livet. Beskrivelser av de vanligste psykiske lidelser vil bli gjennomgått: symptomer, forekomst og forløp. Årsaksforståelse og ulike prinsipper for behandling av psykiske lidelser vil også stå sentralt. Sosialt arbeid av forebyggende, reduserende og problemløsende art belyses gjennom ulike former for tiltak og arbeidsmåter i forhold til psykiske lidelser.

For studenter som velger fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid forsterkes temaet med:

- *Kriser/traumer/sykdom i et kulturelt perspektiv*
- *Arbeid med barn i krig og flukt.*

Delemner

Sosialt arbeid

- Arbeidsmåter i sosialt arbeid der psykisk lidelse er en viktig del av problematikken
- Sosionomens ulike yrkesroller i arbeidet med psykiske lidelser
- Empati, ferdigheter og holdninger

Stats- og kommunalkunnskap

- Forvaltningsnivåenes ansvar og arbeidsoppgaver

Sosiologi og sosialantropologi

- Sykdomsbegrep og sykeroller
- Institusjonsliv og institusjonalisering
- Integrering og inkludering.

Sosialmedisin

- Psykiatri og samfunn
- Epidemiologiske aspekter ved psykiske lidelser

Psykologiske emner

- Normalitet – avvik
- Psykiske lidelser – årsaker og behandling
- Nevroser - psykoser
- Personlighetsutvikling/ personlighetsforstyrrelser
- Psykiske lidelser hos barn og unge

Juridiske emner

- Lovgivning om psykisk helse.

Tema: Aldring og eldreomsorg

Varighet: 1-2 uker

Studenten skal kunne tilegne seg kunnskap om hvordan alder får konsekvenser for levekår, livskvalitet og muligheter for deltakelse i samfunnet. Hensikten med temaet er at studenten skal få belyst ulike aspekter ved eldre menneskers livssituasjon og kunne anvende sosialt arbeids metode i forhold til eldre.

Delemner

Sosialt arbeid.

- Teorier om aldring.
- Sosiale problemer blant eldre.
- Overgrep og krenkelse mot eldre.
- Samarbeid mellom eldre og deres pårørende.
- Samtalen med eldre.

Sosialøkonomi/sosialpolitikk

- Eldres levekår.

Psykologi.

- Personlighet i eldre år.
- Ulike perspektiv på aldersdemens.
- Mestring, sorg og tapsreaksjoner i alderdommen.

Juridiske emner

- Lov om folketrygd/helselover

Seminar i utvalgte temaer

Varighet: 3-4 uker

Siktemålet er å stimulere til refleksjon over praksiserfaring i lys av teori. Et aktuelt tema vil være internasjonalt sosialt arbeid. De øvrige temaene vil bli fastlagt i samarbeid med studentene og vil variere fra år til år. Seminar kan også inneholde dagsaktuelle temaer.

For studenter med fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid vil det også bli gitt en introduksjon til FN's universelle rolle og hjelpesystem. I tillegg vil følgende tema bli vektlagt:

- *Ivaretagelse av menneskerettigheter og FN's universelle rolle sett i forhold til aktuell problematikk.*
- *Internasjonal konflikthåndtering med vekt på forsoningsprosesser.*
- *Prosjektplanlegging og administrasjon med vekt på "community mobilisation".*

Delemner

Samtlige delemner kan inngå.

Tema: Profesjonsfaglig forskning og fagutvikling

Varighet: 1-2 uker

Siktemålet er å drøfte og analysere hvordan teoretisk kunnskap blir anvendbar for praksis og

hvordan praksis kan utvikle nye begrep og spørsmål.
Relevante metoder (forskningsmetoder) vil også inngå her.

Delemner

Samtlige delemner kan inngå.

Hjemmeeksamen. (fordypningsoppgave)

Varighet: 4 uker

Studiepoeng: 38

Siktemålet med hjemmeeksamen (fordypningsoppgaven) er at studentene får trening i analytisk tenkning, dokumentasjon og framstilling.

Hjemmeeksamen (fordypningsoppgaven) tar utgangspunkt i et konkret emne, med relevans for sosialt arbeid. Det forutsettes at det benyttes relevant faglitteratur og at denne omfatter både litteratur knyttet til sosialt arbeid og ett eller flere av de øvrige hovedemnene.

For studenter med fordypning i interkulturelt og internasjonalt sosialt arbeid skal hjemmeeksamen (fordypningsoppgaven) relateres til problemstillinger i interkulturelt eller internasjonalt sosialt arbeid.

Oppgaven skal leveres individuelt.

Omfang : Tilsvarende 20 sider (+/-3 sider).

Oppgaven skal forsvares muntlig og karakteren kan justeres +/- en bokstavkarakter. Det knyttes spørsmål til obligatorisk og selvvalgt pensum for 3. studieår.